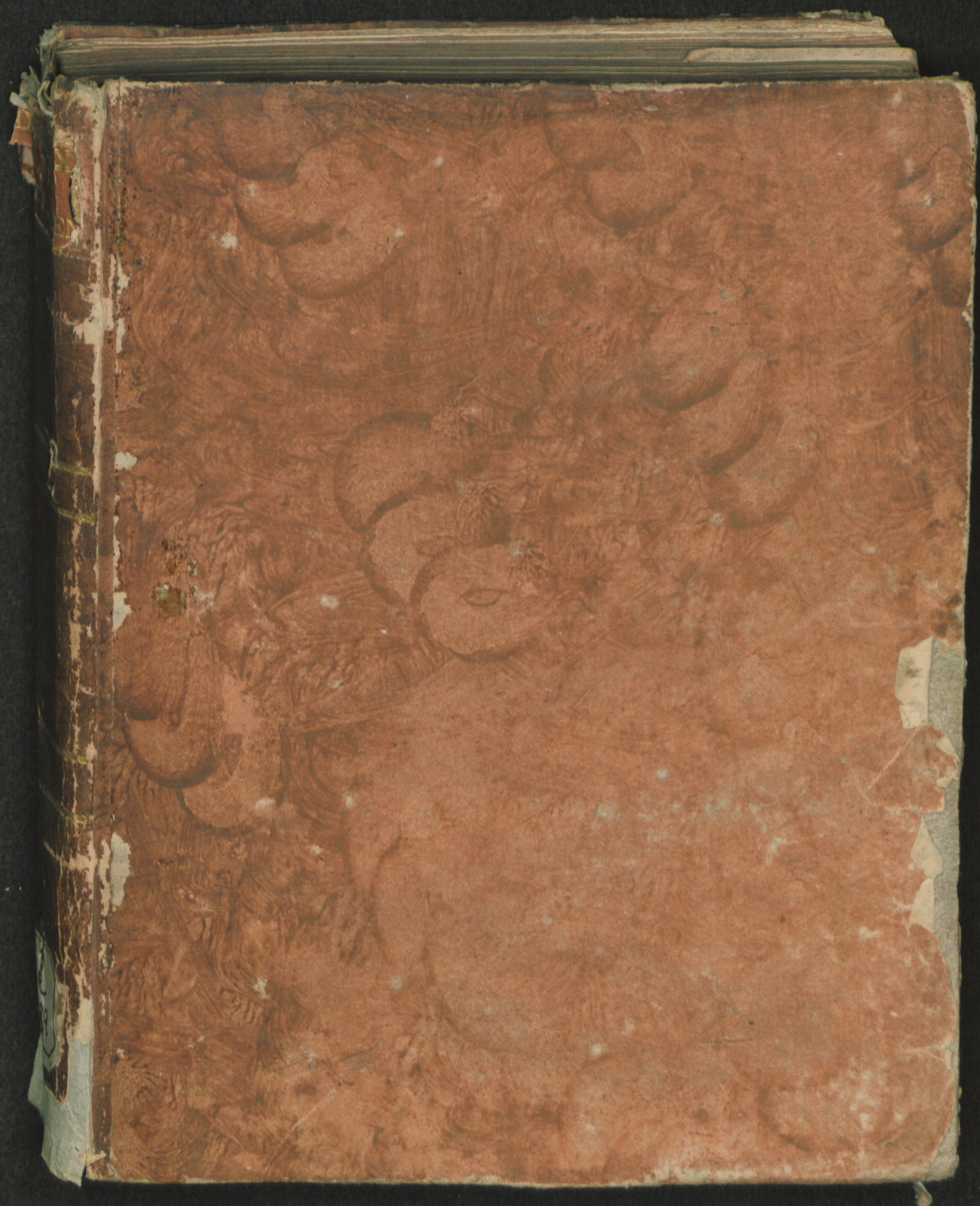

VIII 90.

2.830.

2 12.
3

2. D. B. V.
DISPUTATIONEM JURIDICAM
De
MORGENGABA
ZITTAVIENSI,
Occasione Statuti

&
MAGNIFICO ICTORUM ORDINIS INDULTU
SUB PRÆSIDIO
DN. ANDREÆ MYLI, J. U. D.
& Institut. Imperial. P. P.

Patroni & Doctoris sui devenerandi,
In Celeberrima hac Philuræa,

Ad diem OCTOBRIS Anno M. DC. LXXXIX.
ab hor. VIII. ad XII.

Solenniter ventilandam proponit

AUTOR

JOH. HENRICUS à LANCKISCH,
Zittav. Patrit.

LIPSIAE, Literis Banckmannianis.

Agnoscite vestrum Israëlitam
COLUMNÆ REIPUBL. ZITTAVIENSIS
SPLENDIDISSIMÆ

CONSUL - REGENS,
CONSUL - SYNDICE,
PRÆTORES
SCABINI
SENATORES.

h. e. Sponsum,
Qui, uti Deus prohibebat Israëlitis ducere Exteras,
Præsenti vinculo cupit copulari cum Patriâ,
claro documento
Neminem nisi DEO & PATRIÆ magis esse obstrictum.
Jam offert suam Morgengabam,
Nimis forsan matutinè, diligenter tamen conqvisitam;
Defiderat celebrare sponsalia de futuro
Cum minor ætas
Et parva studiorum supellex vix indulgeat ea de præ-
senti,
Requisiturus scilicet posthac media
Per laborem & industriam,
Ut novam hanc Sponsam debitè sustentet,
h. e.
Consiliis & studiis fortunam Ejus conservet seu augeat.
Vere-

Veretur eqvidem
 VOS, Patriæ Proceres, aggredi
 Qvod absque Vestro Indultu Statuta suæ operæ de-
 stinaverit,
 Sed solatur rursus Vestra Benignitas,
 Quæ nunquam deserit desertum.
 Sperat igitur VOS, Testes matrimonii hujus cle-
 mentiores,
 Lectores levissimi operis faventiores,
 Patronos suæ promotionis certiores.
 Et hac fiduciâ fretus
 Summas DEO exsolvit gratias,
 Qvod INCLYTUM SENATUM ZITTAV.
 Consiliis celebrem, gubernaculo felicem, numero
 integrum,
 Clementer hætenus reddiderit.
 Utinam MÖLLERUS, CONSUL Tertius
 Viduus, mox nonagenarius, cœlestis nunc Sponsus,
 Soluta naturæ debito scissuram non fecisset!
 Sed faxit DEUS, ut Ille moriendo sit primus, sit ultimus,
 Nec habeat, qui sequantur prius,
 Antequam Senectutem hanc sua ætate adæqvaverint,
 Floreat SENATUS, splendeat Curia, gaudeat
 Civitas,
 Sic clamat, sic vovet,
 Sic se commendat
 minus commendabilis
 AUTOR.

A 2

Tenor

Tenor Statuti Zittav.

De

MORGENGABA.

Sub Rubr. Von Ehelichen Gelübden und Hochzeiten.

In allen Dingen sollen alle heimliche Gelübde/ so unbewust und unbefragt der Eltern/ Vormündern und nächsten Freunden/ mit Wittwen oder Jungfrauen sich zutragen/ bey ernster Straff und Poen verboten seyn. So viel aber die Ehe-Stiftung und Beredung der Ehe und Morgen-Gabe betrifft/ soll ein ieder Bürger und Einwohner/ er sey Vater/ oder Vormund/ oder Blut-Freund/ der seine Tochter/ Mündlein/ oder Freundin/ einem Wittwer oder Junggesellen ehelichen zugesagt und zu verheyrathen bedacht/ auf den Tag der Verlobung und Ehe-Beredung/ vom Bräutigam die Morgen-Gabe/ nach der Stadt altem Herkommen und Gebrauch/ abfordern; Und wo die Beredung vollbracht und beschlossen/ dieselbe bräuchlicher Weise mit dem Handschlage verbürgen/ wo auch von nöthen/ verschreiben lassen; und wo solches übergangen/ soll niemand zur Zahlung der Morgen-Gabe verpflichtet seyn. 2c.

PRO-

PROOEMIUM.

Unicipalibus plerumque Civitatibus Jus sibi quoddam circa statuta facienda constitutum esse jam in propatulo est: Et tantò quidem etiam vigore, ut ea condita & promulgata non solum instar legum ferventur, sed etiam ipsis legibus, nisi utilitati publicæ repugnent, præponantur, quod Romanis æquè ac hodiernis moribus sanctè confirmatum patet. Cum igitur in eligendo Disputationis themate omninò sollicitus nullam prorsus materiam invenire valuerim, de qua non veritus essem, crambem vel centies cõtam iri adductum; tandem recordatus dulcissimæ meæ Patriæ non dubitare licuit, Inclytam hanc Remp. suis quoque privilegiis & juribus singularibus gaudere. Quamobrem credidi, me optimè consulturum, si ex Statutis, quæ ibi vigent, thema quoddam accerferem, illudque elaboratum publicæ disquisitioni traderem, cum ea præcipuè iis sunt addiscenda, quibus cordi est, Patriæ commodum aliquando observare, imò turpe sit Patriæ, Nobili & causas oranti jus, in quo versatur, ignorare, *l. 43. ff. de Orig. Jur.* Inter alia verò, quæ deprehendi, imprimis placuit nobilissimum illud de MORGENGABA. Et quò certius credo hoc ipsum à nemine adhuc fuisse tentatum, eò benigniorem quoque me nacturum lectorem & Interpretem

spes est. Quod si verò quædam B. L. minus rectè elaboraverim, nec ex voto, uti exposcit substrata materia, satisfecerim, Tuæ humanitati tantum confido, Te non Voluntatem, quin potius imbecillem meam ingenii facultatem esse excusaturum. Tu autem Fons & Origo omnium bonorum, largire dona spiritualia, ut cœptis omnia ad Tui gloriam, meamque salutem feliciter succedant.

SECTIO PRIOR

De

MORGENGABA ZITTA- VIENSI CONSTITUENDA.

THES. I.

ANtequam Nos ad specialiolem Tractationis partem accingamus, operæ pretium duximus, in genere prius delibare Morgengabam, quam in Germania & præsertim in terris Saxonis undiquaque usu esse receptam deprehendimus, ut eâ cognitâ facilius innotescere possit, quid Nos statutariâ ac singulari hâc Morgengabâ intendere conemur.

TH. II.

Et verò Morgengabam ex duobus voculis germanicis compositam cernimus, Morgen / quod manè seu matutinum, & Gabe / Donum, quasi Donum matutinale, reservato Idiomate germanico, quod in jure nostro non infreqvense est, cum naturâ rerum conditum est, ut plura sint negotia quam vocabula *l. 4. ff. præf. Verb.* adeòque quocunque saltem modo commodissimè fieri potest, compensentur; Cujus derivationis exempla plura exhibet BESOLD. *thes. præf. voc. Ganerben / Schriftsassen / Amptsassen* &c. Nec è contrariô à Latinis pauciora exhibentur, quæ teutonico ore adhuc repetimus, & passim evolvi possunt in BESOLD. *l. c. WEHN. Obs. præf.* aliisq; sub voce Linie, Testament. &c. Græcè *Πρωβολον*, germanicè verò
Morgen

Morgencap/ five Morgengheb/ vel secundum idioma nostrum, Morgengabe appellatur. HARTM. PIST. *lib. 1. qv. 44. n. 1.*

TH. III.

Accipitur autem Verbum Morgengabæ vel pro eò, quod uxori nobili ex bonis mariti defuncti ex dispositione Juris Saxonici debetur, ad quam refertur alles Geldgängige Weibliche Vieh/ als Rûhe mit den Kälbern/ Ziegen/ Schweine/ und Sau-Mütter/ die vor den Hirten gehen / Landr. *l. 1. art. 24. in pr. Rothschütz / part. 3. art. 17. n. 1. seqq.* DN. CHRISTIANUS GASTELIUS, *Specul. Jur. Univ. c. 25. n. 195. pag. 422.* Vel pro donatione à Sponso Sponsæ alterâ nuptiarum die in præmium amissæ Virginitatis facta Landr. *l. 1. art. 20.* STRUV. *ex. 30. th. 42.* Vel denique pro re à Marito Uxori, vel Patri, Curatori, Cognatis Ejus non existentibus liberis in casum futuræ mortis promissâ. Quæ significatio hujus est loci.

TH. IV.

Quemadmodum autem vana & tædiosa videretur perscrutantis lectio, imò inutilior scribentis meditatio, si ea negligantur sine quibus cætera vix ac ne vix quidem intelligi possunt, necessarium omninò duximus, in antecessum apponere hujus Definitionem. Sed cum omnis Definitio in jure nostro periculosa sit, juxt. *l. 202. ff. de R. 7.* & parum sit, quin unica, etiam levissima Circumstantia eam subvertere queat, in præsentī forsan excusabimur, ut aliqualem, sufficientem tamen & captu facilem descriptionem apponere annuamur. Nec putamus, quicquam in obscuro mansurum, si faciamus sequentem. Morgengaba Zittaviensis est res, à Sponso Sponsæ, vel Patri, Curatori, Cognato ejus, non existentibus liberis in casum futuræ mortis promissa.

TH. V.

Causa Efficiens Remota est Senatus Zittaviensis, qui sine consensu Civium perpetuam statuendi habet licentiam. Licet enim Civitates provinciales non gaudeant superioritate territoriali, sed Principibus, in quorum territorio existunt, sunt subjectæ, nihilominus tamen ipsis quædam statuendi licentia competit, etiam absque Superioris confirmatione. *cap. 1. de Const. in 6. cap. 19. x. de Jurjur.* scil. de iis, quæ administrationem & jurisdictionem Civitatis concer-

concernunt. MEVIUS *ad Jus Lub. qv. prelim. 2. n. 43.* BRUNNE-
MAN. *ad L. 1. C. de Summa Trinit. modo jurisdictione & mero im-*
perio sint investitæ per Principem COLER. de process. execut. part. 1.
c. 3. n. 12. seqq. ZIEGLER. *ad Calvol. §. Civitas, concl. 1. n. 18.* Secus
esset, si de eo, quod jurisdictionem & jus, quod habet Magistratus,
egreditur, statuere velit Civitas. Sic enim Confirmatio est necessa-
ria. Unde sicuti priori casu Statuta Legis vim non habent (nisi
fortè latissimâ significatione eadem leges appellare velimus) ita po-
steriori naturam ejus omninò induunt, cum ista non tam ab ipsa
Civitate, quam potius ab eo, qui summum tenet Imperium profecta
videantur. Vid. *omn. DN. ZIEGLER. de Jur. Maj. l. 1. c. 3. aph. 16. seqq.*

TH. VI.

Causa Efficiens proxima sunt Personæ hanc Morgen-
gabam constituentes, quales sunt ex unâ parte Sponsus, ex
alterâ verò Sponsa. Unde facile patet, quod omnes intelligamus,
inter quas Sponsalia consistere queunt. Et quidem quoad Sponsum
nil refert an primas an verò secundas nuptias contrahat. Causa
enim finalis hujus juris in eo, ut post Mortem Mariti ex bonis ejus
aliquid Uxor superstes acquirat, consistit, quam utroque in casu mi-
litare per se satis est manifestum. Hoc tamen observatò, ut Spon-
sus Viduus, liberis prioris matrimonii maternam assignet hæredita-
tem, cujus Usus fructum tamen Jur. Civ. ad dies Vitæ *l. 1. 2. C. de*
bon. matern. junct. §. pen. f. de Usufr.; Jure Sax. verò usque ad pro-
priae familiæ institutionem retinet. CARPZ. *p. 2. c. 10. d. 7.* SCHNEI-
DEW. *ad §. 10. de Action. n. 2.* Sed hæc liberè fiunt, si Sponsus sit
Paterfamilias; Coeterum si est filiusfamilias, de peculio castrensi &
quasi & adventitio irregulari quidem hanc Morgengabam pro lubitu
constituit. *l. 6. C. de bon. qv. lib. l. pen. §. 2. C. de Usufr. junct. l. 2. C.*
ad SCt. Maced. Nov. 112. cap. 1. §. 1. De profectio & adventitio regu-
lari verò non aliter quam Patris accedente consensu. *l. 7. ff. de don.*
junct. l. 74. ff. d. R. f.

TH. VII.

Circa Sponsam itidem notandum, nil quicquam interesse,
Virgo sit an Vidua, minor an major, dives an inops, siue sit ex or-
dine Senatorum, siue Civium; Omnibus enim Morgengabæ hujus
confi-

constitutionem postulare permittitur. Nam Verba Statuti generaliter sunt concepta, ideòque generaliter accipienda. ARG. l. 8. ff. de Publ. in rem act. modo si Patrem, Curatorem, Cognatum habeant, eosdem adhibeant in verb. *Er sey Vater/ oder Vormund/ oder Bluts Freund*; Et si Vidua sit, quæ novo Marito est nuptura, Liberis prioris Matrimonii Bona Paterna, si eorum administrationem habuit, restituat, quod variis in locis tam strictè observatur, ut non antè copulatio novorum Conjugum permittatur, quàm si Vidua ab illis liberis se liberaverit. Ex prædictis infertur, quod ex personæ, quæ sponsalia celebrare nequeunt, nec facultatem hanc Morgengabam stipulandi & promittendi habeant. Unde arcemus Infantes, l. 14. ff. de Sponsal. Furiosos. l. 5. § 40. ff. d. R. J. eosque, qui vel ob Consanguinitatem vel Affinitatem sponsalia contrahere prohibentur. Vid. §. 1. seqq. J. de Nupt. & alios plures, de quibus Dd. passim.

TH. VIII.

Objectum materiale, sunt res in patrimonio privatorum existentes. l. 5. l. 178. l. 222. ff. de V. S. sive sint mobiles sive immobiles. l. pen. C. de jur. dot. sive numero, pondere & mensura constantes. l. 12. ff. eod. WESENB. b. e. n. 3. sive corpora sive species; futuræ & præsentis LUDWELL. ex. 6. th. 10. lit. c. Corporales & Incorporales l. 9. pr. de donat. LUDW. d. l. lit. b. ut puta obligatio seu actio, & Nomen debitoris l. 44. § 45. ff. de jur. dot. l. 2. C. de O. & A. PACIUS Isag. de Jur. dot. n. 3. DN. STRUV. ex 30. 16. 6. Quantitas verò determinata non est, quæ tamen plerumque respicit divitias Sponsi & Parentes Sponsæ, quâ dignitate & quo honore excellent.

TH. IX.

Objectum formale sunt Res à Sponso Sponsæ vel Patri, Curatori, Cognato Ejus non existentibus liberis in casum futuræ mortis promissæ. Requiritur ergò 1. RES, vid. thes. præced. 2. Ut illa sit promissa. Quod non de promissione ultronea accipiendum, sed de eâ, quæ fit ad præcedentem interrogationem, vel, quia Verbum Promissio est Relativum, quod ad aliud perpetuò refertur §. 16. I. de Inutil. Stip; Vel quia in nostro Statuto expressè repetitur verbum *absodern*/ quod satis innuit stipulationem præcedere debere. Quamquam non negemus, fieri

B

posse,

posse, ut citra illam rogationem fiat promissio spontanea, quò casu, si ex parte Sponsæ sequitur acceptatio, similiter etiam promissorem obligari constanter asserimus. Sed hoc tantum volumus, non teneri Sponsum Morgengabam constituere, nisi ea de re fiat interpellatio, cum verba Statuti illud immediatè non requirant, sed arbitrio Sponsæ & personarum eidem adstantium potissimum relinquant. Fit autem Promissio vel per stipulationem vel per Pactum. Stipulatio quidem, si velint agentes, adhiberi potest, neque tamen ideò est necessaria, postquam hodie receptum, ut etiam ex pacto nudo de re certâ animò se obligandi à sciente & volente inito efficax detur Actio. VINN. *Tr. de Pactis c. 7. in fin.* CARPZ. *p. 2. c. 19. d. 17.* Pactum verò usitatissimum est, sub quo tamen antecedentes illos sermones, quos Tractatus vocare solent, & quibus de contrahendo s. conveniendo agitur, comprehensos nolumus: cum enim nulla hic seria, meditata aut constans adsit promissio, nullam etiam obligationem oriri posse, certum est. 3. Ut promissio fiat à Sponso, Sponsæ vel ejus Patri, Curatori, Cognato. Patri quidem, ob reverentiam naturalem, quam liberi exhibere debent. arg. *pr. l. de Nupt. l. 2. ff. de Obseq. Parent. & Patr. præst.* Cognato verò præcisè fieri non debet, quod observantia satis testatur. Sed Curator hujus statuti vigore intervenire debet, in tantum, ut si Sponsalia citra Ejus consensum tractentur, contravenientes poenam Relegationis incurrant per text. *ibid.* Desgleichen sollen den Wittwen Vormunden gegeben werden / welche / und auch die Töchter / hinter Bewust derselben sich nicht verloben sollen / bey Straffe / daß sie die Stadt Jahr und Tag meyden / und unbewust des Rathes nicht wieder kommen. Sed annon inter absentes possit conveniri de Morgengaba quæritur? Et Resp. Aff. quia in nostro Statuto præsentia Personarum præcisè non exigitur, sed dicitur solum: daß ein ieder Bürger und Einwohner die Morgengabe absodern solle / quod tam inter absentes quàm præsentis fieri potest; Et licet addatur, daß dieselbe mit dem Handschlage verbürget werden solle. ex eò tamen non continuò ad præsentiam personarum inferri potest, quia promissionem stipulatâ manu Procurator sufficienti mandato instructus Sponsi nomine facere, eamque si Sponsæ negotia tractet, ejus contemplatione

tione acceptare potest. 4. Ut fiat in die Sponsaliorum, auf
 den Tag der Verlobnüss oder Ehe-Veredung. Quæ solennitas vide-
 tur esse de Morgengabæ essentiâ, cum hæc eô tempore non promiss-
 sa ex postfacto non reconvalescit. Sed an post sponsalia celebrata
 hæc Morgengaba augeri possit, quæstionis est? Distingvendum vi-
 detur inter incrementum naturale & adventitium; ita ut recipiat qui-
 dem augmentum ex ipsa re in Morgengabam datâ vel promissa pro-
 veniens, non verò illud, quod extrinsecus accedere solet. Differen-
 tiæ ratio hæc reddi potest, quia naturale eandem rationem cum re
 principali habet, non item adventitium. Non obstat c. 42. de R. J.
 in 6. quia Regula ibi proposita procedit tantum in accessorio neces-
 sario seu essentiali, non verò accidentali. Vid. LUDW. ad l. 129.
 §. 1. ff. de R. J. numer. 4. Coeterum minui posse durantibus nuptiis
 Morgengabam, nullum habet dubium. l. 113. ff. d. R. J. 5.
 Interveniente, si opus Scriptura. Merito adjicitur, si
 opus, cum ad hujus subsistentiam non facere videtur. l. 6. C.
 de dot. promiss. l. 13. C. de Nupt. WESENB. de R. N. numer. 5. So-
 lent tamen plerumque instrumenta confici, non ut formam dent ne-
 gotio, sed facilioris probationis gratia, & ad futuram rei memo-
 riam. l. 4. ff. de fid. instrum. l. 4. ff. de pign. Quò sanè casu optimè
 facta, quamvis extrajudicialia putamus instrumenta, quibus testes
 subscripserunt Nomina, suumque Sigillum apposuerunt, tunc enim
 magis creditur Instrumento quàm Testibus instrumentariis. CARPZ.
 p. 2. c. 47. d. 7. Et talia etiam semper solent confici ex usu Zittavien-
 sium, nisi quod excipere velis vel infimæ sortis & conditionis homi-
 nes. 6. Non existentibus Liberis. Nam si Liberi extant suc-
 cedit in suam debitam partem, de quâ latius Sect. posterior. Tan-
 dem etiam in nostro Statuto extat, ut fiat adhibitis fidejussoribus,
 quod hodiè h. l. non servatur,

TH. X.

Ut singula evadant clariora, lubet Instrumentum, eine Hey-
 rath's Notul, uti vocatur, adjicere.

Im Nahmen der Heiligen / Hochgelobten Dreysaltigkeit / und
 auß dessen Schickung / ist heute unten gesetzten Dato eine Christliche/
 beständige und unwiderruffliche Heyrath geredet / gestiftet / und hiesiger
 B 2 Stadt

Stadt Willführ gemäß placidiret und beschlossen worden / dergestalt und also: Es hat N. N. auß einmütiger Willigung beyderseits Eltern und Anverwandten / sich mit der N. N. Herrn N. N. Jungfrau Tochter in eine GOTT gefällige und Christliche Ehe eingelassen / und einander darinnen herzlich zu lieben / gebührend zu ehren / und in freundslicher Einigkeit Lebenslang bey einander zu verharren / kräftiglich zugesagt und versprochen.

Diemeil denn auch nach hiesigen Orts Observantz ein iedweder Bräutigam seine Herzkliebste auf den begehenden Todes-Fall mit einer Morgen-Gabe zu versehen pfleget / als hat obgedachter Herr Bräutigam diesen zu Folge / mit gutem Vorbedacht und reiffer Erwägung / wol-ermeldter seiner künftigen Ehe-Liebste 1200. Rthl. zu einer vollständigen Morgen-Gabe aufsetzen und versprechen wollen. Dergestalt / da es sich nach Göttlichem Verhängnuß zutragen sollte / daß Er (welches GOTT gnädig verhüten wolle) vor seiner Liebsten / ehe Ihm GOTT Leibes- Erben bescherete / mit Tod abgienge / soll Sie nicht allein guten Fug und Macht haben / nach Verstreichung des 30sten / ernennte 1200. Rthl. von seiner Verlassenschaft und Vermögen zu fodern / zu heben / und sich auf so viel vergnügen zu lassen; Sondern es soll Ihr auch alles dasjenige / was Er Ihr vor und bey instehender Ehe verehret und zugewendet / ohn männiglich Einreden / nebst dem halben Hochzeit-Geschencke / abgefolget werden / und eigenenthümlich verbleiben.

Und damit dieses alles möge fest und unverbrüchlich gehalten werden / und mehr belobte Jungfer Braut / nach beschehener Copulation und ehelichen Benlager / wegen obbenennter ihrer Morgen-Gabe / und allen andern gethanen Versprechen versichert seyn; Als ist solche Ehe-Beredung zweyfach zu Papier gebracht / und so dann mit des Herrn Bräutigams eigenhändiger Unterschrift und angebornen Petschaft corroboriret / auch von beyderseits erbetenen Herren Benstands-Freunden besiegelt und vollzogen worden. Datum Zittau / 1683.

N. Titius, Bräutigam.

Sempronius, als Zeuge.
Cajus, als Zeuge.

Th. XI.

Notanter apponitur *Eine vollständige Morgengabe*/quod vocabulum hunc penes se habet effectum, ut Sponsa plenariam accipiat Quantitatem, quæ sibi adscripta & promissa. Alias enim ex singulari consuetudine receptum est, ut si in instrumento dotali scriptum sit. *Will Ihr eine Morgengabe von 1200. Reichsthl. versprochen haben/* omissa scil. voce *vollständig*/ Sponsa non totam hanc summam, sed dimidiam saltem partem, quæ h. l. esset 600. Reichsthl. petere possit.

Differt igitur Morgengaba Zittaviens. 1. à Morgengaba Sax. in primo significato vid. *tb. 4.* hoc modo. Illa constituitur inter solos Nobiles, hæc etiam inter Cives & Ignobiles. Illa datur post mortem in rebus indeterminatis jure Legis; hæc intuitu mortis in re determinata jure Statuti. 2. à Morgengaba Sax. in secunda significatione vid. *d. tb. 4.* Nam datur secundo nuptiarum die antequam ad mensam concumbant pro flore Virginitatis. BRUNNEM. *ad l. 6. C. de donat. ante nupt. n. 5.* Hæc verò non datur, sed promittitur in die Sponsaliorum. Illius dominium statim vivente marito venit ad Sponsam; ita ut quamvis præmoriatur ea, tamen transfert illud non ad Maritum sed ad proximam agnatam. STRYK. *de Jur. Vidua Sax. in feud. c. 5. §. 2. Rotschütz part. 3. art. 17. n. 14. & 15. MÖLL. 1. Sem. 32.* hujus non nisi post mortem. 3. A Morganaticâ seu Matrimonio ad Morganaticam, vel uti à GROTIUS *l. 2. de Jur. B. & P. c. 7. n. 8.* appellatur, ad Morgengabicum contracto, vel uti Gallicè effertur *ce que l'on gagne en cas de la mort.* STRYK. *d. l. cap. ult. §. pen.* ubi Uxori Ignobili certa pecunia datur, ut eâ contentâ nihil amplius de bonis Mariti, neque ipsa, neque subsequenti exinde liberâ debeant petere. 2. *Feud. 29. STRUV. Synt. Jur. Feud. c. 9. §. 5. num. 8. BICCIUS Aur. Jur. Civ. Sect. 1. tb. 6. lit. I.* Secus hic nulla alia conditio adjicitur, nisi post Mariti obitum deficientibus liberis, quibus extantibus succedit in partem debitam. 4. A Dote, quæ offertur Sponso à Sponsa, ut facilius sustineat onera matrimonii. *l. 76. ff. de Jur. dot.* Hæc vicissim Sponsæ à Sponso ob futuram successionem. Illa datur à Muliere, ut apud Maritum constante Matrimonio existat, *l. 1. de Jur. Dot.* hæc à Viro, ut post mortem perpetuò penes Uxorem

maneat. 5. A Dotalitio, quod inter Illustres ein Witthum / inter
 Nobiles ein Leibgeding appellatur. JOH. HERM. à SODE *Nucl. Jur.*
Feud. heb. d. XI. posit. 3. & constituitur à Marito nobili, etiam eò mor-
 tuo tum à Domino tum ab agnatis, Uxori, quamvis ignobili in com-
 pensationem dotis illatæ, SCHULZ. *Syn. Inst. de donat. lit. c.* STRUV.
S. J. F. c. 14. tb. 9. Et consistit in usufructu seu usuris dotis duplicatæ,
 ita ut pro mille aureis illatis 200. aureorum redditus nanciscatur.
 SCHULZ. *d. l.* STRUV. *d. l.* Nimirum in materia dotalitii permittitur,
 ut etiam duplicata pensio, adeoque 10. pro singulis centenis solvatur.
 CARPZ. *p. 2. const. 22. d. 2. n. 9.* quæ consuetudo, licet usurarum legiti-
 mam quantitatem excedat, tamen vel ideò procedere judicari debet,
 quandoquidem per Constitutionem dotalitii Emtio & Venditio quo-
 dammodo reddituum ad vitam mulieris celebrari videtur. PETR. HEI-
 GIUS *ad §. 3. f. de donat. n. 14.* Duratque ad dies Vitæ, nec ad hæredes
 transmittitur. Kotschütz *p. 3. art. 2. n. 1. 8. & 15.* SPRENGER. *de dota-*
lit. c. 7. n. 32. Quod tamen aliud hoc loco est, cum hæc nulla licet
 dote illatâ vel promissa solum à Sponso constituitur, ut post Ejus de-
 cessum non fructus quosdam, sed totam summam acquirat, de ea ex
 voluntate libera disponat, eamque ad heredes denuò efficaciter devol-
 vat. 6. A donatione propter nuptias, olim dicta ante
 nuptias, §. 3. *f. de donat.* Gallicè donation en faveur de maria-
 ge. GODOFR. *ad l. 9. §. 3. ff. de Jur. dot.* Græcè antipherna,
 quasi contra-dos seu donatio reciproca. MOZZIUS *de donat. Rubr. Di-*
visio donat. n. 10. Eine Gegen-Vermachung / quæ datur à Viro Uxori
 in assecurationem dotis, ut sibi nimirum magis cautum & prospectum
 sit de dote, & eâ à Marito malè consumptâ, soluto Matrimonio Uxor
 habeat, unde damnum acceptum emendetur. NOV. 61. c. 1. SCHNEID.
ad §. 3. f. de donat. n. 5. Quod secus hoc loco se habere, ex antea dictis
 constat. 7. A Sponsalitiae largitate, quæ fit inter ipsos novos
 Sponsos propter spem futuri matrimonii, amoris & benevolentiae
 conciliandæ gratia. BACHOV. *ad §. 3. f. de donat.* Hæc autem ob
 successionem futuram. 8. Ab Arrha sponsalitiae Mahlschatz / quæ
 est donativum ab utroque novorum Conjugum in symbolum, tesse-
 ram & probationem sponsaliorum contractuum non necessitatis, quin
 potius fidei & honestatis causa datum. l. 16. *C. de Episcop. audient. l. 3.*
 & f. C.

Et f. C. de Sponsal. Mozzius de Matrim. Rubr. de Accident. Matrim. n. 1. Cujus autem formæ & materiæ sit, non interest, siue sint annuli siue torqvetes, &c. & ei vel ex auro, argento, gemmis &c. *W E S E N B. de Sponsal. n. 5.* Inter omnia tamen præprimis dari solet Annulus pronubus *Jaworts-Ring / caus. 30. c. nostrates 3. qv. 5.* qui distingvendus est ab Annulo Fidei *Trauring / de qvo vid. PETR. MOLLER. diff. de Annul. pronub. tb. 5. n. 6.* Qvo referri simul posset Ligatura aurea seu argentea, seu ex qualibet materia, *Braut-Kranz /* quam Sponsæ, cum Sponsalia contrahunt, in capitibus deferunt. *caus. 30. qv. 5. c. 3.* Sed omnia quantum distent à Morgengabâ Zittav, ex superioribus satis colligi potest.

TH. XIII.

Circa Contraria, quæ aliàs per se constant, imprimis meretur notari hic Casus. Sponsus tam existit pauper, ut ne quicquam in omnibus suis facultatibus habeat, quod loco Morgengabæ promittere possit, quæritur an Sponsalia queant celebrari? Et Resp. hoc nullum facere impedimentum, cum Matrimonium absque Morgengaba omninò persistere possit, arg. *l. 2. C. de don. ante nupt.* imò nihilominus conficitur instrumentum dotale, quo Sponsus omnia illa promittit, quæ ex divinâ assistentiâ futuris suis laboribus, operâ & industriâ sit acquisiturus. *Was ihm GOTT auß Gnaden durch seine Arbeit und Müß zuwenden werde.* Quod frequentius est extra Urbem, ubi Sponsus omnia promittit, quæcunque vel hæreditate, vel donatione, vel labore impetrabit, simulque admotis testibus, qui hanc promissionem stipulatâ manu confirmant.

TH. XIV.

Affinia denique ex differentiis in *tb. 12.* exhibitis, superque satis constant, adeòque plura verba de iis dicere hâc vice supersedeo. Et hæc de priori Sectione dixisse sufficiat.

SECTIO POSTERIOR De MORGENGABA ZITTAV. CONSTITUTA.

TH. I.

TH. I.

HActenus Naturam nostræ Morgengabæ, omniaque Ejus requisita exuimus, ut nihil restet, quam ut conjunctis viribus properemus ad inquirendos Ejus effectus; Qui, uti variæ hic occurrunt circumstantiæ, variis quoque modis sese exhibere solent. Ne igitur justum negligamus ordinem, videbimus, quid 1. ante Nuptias, 2. in Nuptiis, 3. post Nuptias de isto effectu novi Conjuges invicem participant.

TH. II.

I. Ante Nuptias si moritur Sponsus, regulariter Sponsa nihil de Morgengaba consequi potest, quippe ejus promissio se extendat usque ad consummationem Matrimonii: Et quamvis obligatio invicem sit perfecta, attamen cum sub conditione nuptiarum promissum sit factum, prius deberi non incipit, antequam ea fuerit impleta *l. 8. de per. & comm. rei Vend.* & ipsa Nuptiarum festivitas accesserit. *l. 24. C. de Nupt.* Adde quod in Statutis dicatur, so folgt der Frau/ & non der Braut die Morgen-Gabe/ ubi concluditur, requiri ut Matrimonium in suo genere sit perfectum, si lucrari velit suam Morgengabam, quod etiam de Jure Saxonico strictè observatur. *Const. Elect. 19. p. 3.* Nisi velimus huc referre cum jocalibus arrham sponsalitiâ, quam licet jur. Civ. Sponsa, si Sponso aliquid humanitus acciderit, restituere teneatur, *l. 3. C. de Sponsal.* Jure Saxonico tamen pleno jure apud superstitem remanere testatur. *CARPZ. p. 3. c. 19. d. 13. n. 16.*

TH. III.

II. In Nuptiis. Ubi tamen necessariò distingvendum venit, an Conjuges thalamum conscenderint nec ne? Posteriori loco Casus occurrit talis. Sponsus facta solenni proclamatione & accepta per Sacerdotem benedictione jam festinat ad tori ingressum; antequam verò id peragit, vel apoplexiâ, vel veneno, vel alio casu importuno corruptus, moritur. Quæritur an Sponsa quid lucretur? Sanè Jur. Civ. res clara est, quod idem accipiat, ac si consummatus esset concubitus, quippe Consensus non concubitus facit matrimonium, per vulg. *l. 30. ff. de R. 7.* adeoque conditio statim impleta est, cum ducta est Uxor, quamvis nondum in cubiculum Mariti pervenerit.

nerit. *l. 15. ff. de Cond. & de monst.* GAIL. 2. *Obs. 80. n. 3.* At de jure Sax. res aliter se habet, quippe ubi nulla inter conjuges valet successio, nisi consensio thalami facta fuerit. Excipiendam verò putamus illam partem dimidiam donorum, quæ in nuptiis à convivis pro more usitato sunt oblata, quam Sponsa ex dispositione Sax. Elect. *part. 3. c. 22.* rectè lucratur. CARPZ. *d. c. d. 8.* MÖLLER. 3. *Sem. 23. n. 5.* Ex adverso Sponsus suam quoque dimidiam præmoriante illa recipit. Nam etsi Maritus alias lucratur omnia ea quæ donata sunt in nuptiis per *all. Const. 22. vers.* Wo es sich zutrüge &c. tamen illud explicandum est è textu Landr. *l. 3. a. 45.* ut sit Maritus & non Sponsus, quia altera illa pars sibi obvenit ratione successionis; Nunc autem successio fieri nequit, ubi matrimonium non consummatum est, secundum *all. text.* Es muß das Braut-Bette beschritten/ und der Ehestand mit Ehelichen Beylager vollzogen seyn. SCHNEID. *de her. quæ ab intest.* Rubr. *de Success. inter V. & II. n. 21.* adeoque cessante ratione constitutionis, necessario cessat effectus *c. cum cessante 60. extr. de Appell.* Et quod ea omnia apud Zittanos observentur, nullum dubium est, quippe aliter dispositum, non reperio in Statutis.

TH. IV.

Priori loco duo præcipuè obveniunt Casus. 1. Sponsus instituta jam nuptiarum festivitate sit languidus, ut cogatur sedens copulari cum sponsâ, postmodum Hæc accumbit Illi, qui tamen debitum conjugale propter imbecillitatem præstare nequit, Qv. an Sponsa altera illò mortuò die, rectè petat Morgengabam? Et paucis Resp. est affirm. Quamvis enim quidem Dd. Sponsam non cognitam uxorem nominent non verè sed fictè tantum talem, MÖLL. 3. *Sem. 23. n. 1.* adeò ut in multis locis, nisi accubitus verè secutus sit, & matrimonium copulâ carnali consummatum, nihil lucretur. SCHNEID. *ad §. 29. J. de Action. n. 109.* Vid. etiam ADRIAN. BEYER. *ad SCHULZ. Syn. de her. quæ ab intest.* Rubr. *de Success.* Vid. *Ign. l. c.* Contrariam tamen opinionem evincit dispositio Elect. *p. 3. c. 19.* ubi expresse sancitum est, copulam carnalem non requiri, si modo ingressus tori conjugalis, vel uti in quibusdam provinciis effertur, Pulsatio Lodicis, das Bett beschlagen BESOLD. *Thes. pract. voc. Bethy/* adfuerit. SCHULZ. *l. c.* quod eò etiam extenditur, ut licet unam saltem horulam accubuerit, nihilominus Sponsa omnia lucrari possit. MÖLL. *d. l.*

C

TH. V.

TH. V.

Alter Casus est. Sponsus acriter ægrotat, ut ipsa Sponsa vereatur vel prohibeatur ei accumbere, in peculiariter ergò apposito lecto adjacet, Qv. an jure petere possit Morgengabam? Et primò intuitu dicendum quidem quod Non, quia ad minimum præsumi debet Voluntas coëundi, quæ tamen ex diversis lectis vix colligi potest; & quia Jur. Sax. expressè extat, cum Sponsus conscendit lectum Sponsæ, wenn der Bräutigam das Brautbette beschritten / ubi nulla fit mentio duorum lectorum, sed dicitur, ut in Sponsæ lecto concubitus celebretur. Quo etiam forsan respexit Facultas Jurid. Wittenb. in Sententia ad Consultationem Civis Zittav. anno 1683. Mens. Octobr. Diereil die Braut das Ehebette nicht beschritten/ sondern nebst eures Bruders Siechbette in einem absonderlichen Span- und Federbette etliche Stunden sich gelegen/ und so wohl die Sachsenrechte die Beschreitung des Ehebettes/ als auch die von euren Bruder auffgerichtete Ehestiftung das Eheliche Beylager ausdrückl. ersodern; So ist ermeldte Braut/ die Ihr auff solchen Fall beschriebene 1200. Reichsthl. zu sodern nicht berechtiget / von Rechts wegen. His tamen vix perterriti affirmativam defendere non desinimus. Nam prima ratio facilè corrui, cum voluntas non sufficiat, sed ingressus tori; quid enim si utraqve persona satis valida noluerit actum conjugalem perficere? quid si Sponsus potu sic corruptus sit, ut & ipsa ratione (quod sæpè accidit,) uti nequeat? an ideò sponsa suo defraudetur promisso? Quid enim si juramento confirmare velit, (quod ita in terminis etiam contigit,) ita se gessisse quod aliàs Virginali honestati omninò esset inconveniens. Nec majoris firmitatis est, ut 2. Sponsus & Sponsa uno lecto concumbant; nam hæc Verba Saxonis non simpliciter sed extensivè sunt interpretanda, præcipuè cum in textu germanico plerumq; conjunctim stant das Beylager oder Bettbeschreiten/ *Const. Elect. 19. p. 3.* SCHULZ. *sup. loc. cit. in fin.* ubi vox hæc disjunctiva duplicem concumbendi modum ostendere videtur, daß entweder die Braut dem Bräutigam bengelegt oder das Bett beschritten werde. Quo facit 3. quod in multis locis adhuc hæc observantia vigeat, ut Conjuges distincta spondâ torum nuptialem ingrediantur. Inde Magnus Jctorum Ordo hujus Loci in Sententia ad eandem Consultationem 1683. prædicta confirmavit. Demnach und diereil Ihr nicht in Abrede/ daß ernante Wittwe nach obvollzogener Hochzeit in eis

in einen/ nebst eures francken Bruders Bette gestandenen Span, und Federbette/ dergleichen zusammen gefetzte Bette denn insgemein vor eins gehalten werden/ bey gedachten euren Bruder gelegen/ und dergestalt Ihm einmahl ehelich beygeleget worden. In solchen Fall aber/ und ungeacht der Bräutigam seiner Kranckheit halber der Braut die Eheliche Pflicht nicht geleistet haben möge/ dennoch durch einmahl befehene Beylegung der Braut und Bräutigams das Brautbette vorfattsam beschritten geachtet/ und hierzu daß Copula carnalis zusehends darzu kommen/ in angezognen Sachsenrechte nirgends erfordert wird; So hat sich auch disfalls mehr besagte Wittwe obiger von euren Bruder ihr ausgemachte Morgengabe der 1200. Reichsthl. billich anzumassen/ und mögen Ihr diese von Euch mit Bestande nicht vorenthalten werden/ B. N. B.

TH. VI.

Denique III. post Nuptias ubi aliud dicendum est, si Uxor cum Liberis, aliud si sine Liberis concurrat. De posteriori prius. Equidem Jur. Civ. antiquo nihil consequeretur Uxor, quia nec ex numero Suorum nec Agnatorum erat; postea Prætor dabat ipsis bonorum possessionem unde Vir & Uxor, donec tandem Justinianus Imperator eas cum liberis in certam portionem vocaverit. *Nov. 117. & Auth. prætere a C. unde V. & II.* Sed Jure Sax. liberis deficientibus ex omnibus Mariti bonis, collatione dotis facta tertiam partem recipit. *Const. Elect. 20. p. 3. STRUV. ex. 38. tb. 41. §. Vidue*, relicto jure optionis, an velit tertiam an illata repetere. Interim hæc omnia aliter hoc loco disposita sunt, quippe Uxor suam Morgengabam, cum iis bonis, quæ scienter vel primitus vel ex hæreditate vel donatione ad Virum attulit, nec quicquam amplius nulla data electione petere potest, uti sonant verb. So soll Ihr von seinen Gütern folgen ihre Morgengabe 2c,

TH. VII.

Cum dictum sit, Uxorem petere omnia illata, quæri potest, an etiam sub eâ comprehendatur Gerada? De jure Saxonico dicendum quod Sic. SCHNEID. *de bar. qv. ab intest. Rubr. de Success. inter V. & II. n. 47. & 48.* Sed quemadmodum hæc Vocabula, Gerada, Res expeditoriæ, &c. Juri Civili prorsus sunt ignota. CLAMM. *Comp. t. 29. n. 4.* ita ferè asserere audebo de Voce hâc Zittaviæ quoque altum esse

silentium, ita ut plebejis rara avis, doctioribus non nisi accepta erudi-
diti nominis repetitio videatur, cum ea differentia in totum sit sub-
lata, ut nullo habito Sexus respectu filia possit ex rebus expeditoriis,
filius econtra ex Gerada debitam suam portionem sumere, prout hæc
explicat *art. 11. dieneil wir dann sub Rub. von Erb: Fäll. Quam-*
obrem facilis erit Responsio. Nam quia Lex statutaria de Geradâ lu-
crandâ penitus silet, Statuta verò ad amissim sunt intelligenda, me-
ritò statuemus nullo modo eam ad Uxorem venire posse. Neque ju-
vabit Uxorem, quamvis titulo donationis eas res ad Geradam aliàs
pertinentes acquisivisse prætendat, cum Maritus Uxori donare nequeat.
l. 1. ff. de don. int. V. & 11. ita quidem ut ipso jure nullum sit, quod do-
nationis causa inter Conjuges agitur. l. 3. §. 10. b. t. & l. 52. §. 1. b. t. WE-
SENB. b. l. n. 5. CARPZ. 2. C. 13. d. 14. Equidem, quod incidenter annota-
tum volo, omnem prorsus donationem inter Conjuges prohibitam
esse inde non colligi debet, sed ea saltem intelligenda est, quæ est in-
ter vivos, non verò quæ fit mortis causa. l. 43. ff. de don. caus. mort.
l. 9. §. 2. ff. de donat. inter V. & 11. quia in hoc tempus excurrit donatio-
nis eventus, quo Vir & Uxor esse desinunt. l. 10. ff. b. t. SCHNEID. de
don. caus. mort. n. 6. Qualis donatio apud Zittanos non infrequens
est, & peculiari nomine vocatur das Aufgeben/ de quo extat text. Wo
aber Mann und Weib ihre Güter vor Richter und Schöpffen eins
ander haben aufgegeben und verschreiben lassen/ so soll ein solches ge-
halten werden. Et in sequentibus und soll mit Aufgaben von Ehe-Leu-
ten also gehalten werden dicitur, quod Cuilibet ex Conjugibus inte-
grum sit vel omnia bona, vel partem eorum maximam donare mor-
tis causa, nimirum ut coram Judice & Scabinis, hodiè coram Senatu
in propria persona fiat insinuatio. Vid. Const. 1. part. 3. Quod tamen
procedit tantum, si non adsint liberi, aliud dicendum, si isti simul
concurrant, ubi prospectum iis est, ne sua defraudentur Legitima
quæ Jur. Nat. ipsis debetur GROT. de Jur. B. & P. l. 2. c. 7. tb. 4. n. 3.
l. 36. §. f. C. de inoff. Test. Nov. 1. pr. §. 2. Ludw. ex. 8. tb. 8. lit. g. Le-
gitima verò alia est respectu Patris alia respectu Matris. Nimirum
si Pater mortis causa donare vult Uxori, necesse est, ut faciat divisio-
nem suorum bonorum in tres partes; ubi tertia pars liberis cedit, tan-
quam bona materna; Postea reliquæ duæ partes habentur ut totum
in tres partes rursus dividendum, ex quibus potest donare Uxori Unam;
ut

ut sonant verba: Ein Dritttheil in die 2. Theil seiner Güter. Ex adverso respectu Matris eadem partitione facta duæ partes cedunt liberis, tanquam bona paterna, tertiæ verò partis duas rectè potest donare, adeoque patet Legitimam esse in bonis paternis duas tertias, in maternis Unam. Aliud verò dicendum, si jam facta fuerit divisio, daß sie sich mit den Kindern gesondert haben / quod plerumque hodiè ante nuptias fieri solet, ubi sola saltem salva manet Legitima.

TH. VIII.

Coeterum ut in viam redeamus, quò favorabilius foeminis hoc est statutum, eò deterior sanè est Virorum conditio; Nam illæ nunquam exeunt è bonis Maritorum pauperiores, hi verò deficientibus liberis rarò locupletiores. Quamvis enim de Jure Saxonico Maritus regulariter omnia Uxoris defunctæ mobilia præter Geradam seu utensilia capit, unde & Hæres mobiliaris appellatur, STRYK. *Tr. de Success. ab Intest. c. 5. art. 3. §. 1.* JOACH. à BEUST. *Tr. de Jur. Connub. p. 3. cap. 5. pr.* Imò omnia nomina, & pecuniam ex bonis Uxoris immobilibus venditis STRUV. *Ex. 38. tb. 41.* Attamen nostrum Statutum magis sapit Jus antiquum, ubi Successio Conjugum incognita erat, donec ex Autoritate Prætoris post Cognatos demum ad Successionem vocabantur, ut supra notatum. Nam hic expressè constitutum est, ut maritus nihil lucretur ex bonis Uxoris, so aber die Frau eher Todes halben abgehet denn der Mann / so folget ihr Gut / so sie mit Bewußt zu ihm gebracht / ihren nechst-gebohrnen Freunden. Interim illis unicum hoc solatium, nimirum donatio mortis causa adhuc superesse videtur, quò etiam cauti mariti satis callidè utuntur.

TH. IX.

Remedia tandem ad consequendam hanc Morgengabam duplicia præprimis deprehendimus. I. Si defunctus Maritus reliquit bona, tutissimum & optimum Uxori datur Remedium **JUS RETENTIONIS** per modum exceptionis usurpandum. Ut, quemadmodum vivente Marito quasi communem omnium bonorum usum & administrationem habuit saltem jure familiaritatis. *arg. l. 41. ff. de Acq. Rer. Dom.* nunc maneat in usu & possessione jure retentionis, ita ut possit propriâ Autoritate absque aliquâ licentiâ judicis remanere in bonis Mariti, donec ei de omnibus promissis plenè satisfactum fuerit.

rit. *WESENB. Solut. matr. dos n. 6. SCHNEID. ad §. fuerat de Action. n. 32.* ibique dicit: daß die Wittwe nach Absterben des Mannes auß den Gütern zu weichen nicht schuldig/es werde dann Ihr dargegen ihr vermacht Gut gegeben und eingeräumet. Et quamvis aliqui hoc Retentionis Jus ad solam dotem & bona illata restringere velint, tamen quod etiam hoc procedat in quavis donatione facta dotali, satis luculenter ostendit *CARPZ. p. 2. C. 25. d. 9.* qui expressè addit ut hoc beneficio utantur Uxores, quæ portionem jure quovis statutorio ex bonis defuncti mariti lucrari volunt, quippe quæ in locum dotis succedunt. Quæ Regula eò extenditur, ut si hæredes sint in mora, quo minus Uxor capiat Morgengabam, Ei interea honestis & necessariis alimentis prospicere coguntur. *WESENB. d. l. SCHNEID. d. l. n. 103. seqq.* II. Si nulla adsint bona, competit Uxori **CONDICTIO EX STATUTO.** vid. *STRUUV. S. 7. F. c. 14. th. 14.* quæ est Actio personalis, rei persecutoria, stricti juris, & datur Viduæ adversus defuncti Mariti hæredes, ut Morgengabam promissam plenè sibi exsolvant. Causa Efficiens Remota est promissio Morgengabæ ritè facta. Proxima, est Obligatio ex dicta promissione proveniens. Subjectum Activum est Uxor. Passivum Mariti hæredes, non verò Successor singularis. Objectum est Morgengaba promissa. Forma in jure consistit persequendi Morgengabam promissam. Causa Finalis est, ut Morgengaba promissa vel exsolvatur, si Quantitas, vel tradatur si species seu corpus in obligatione comprehenditur.

TH. X.

Libellus esto talis:

P. P. Klägerin sagt kürzlich / wie daß ihr Ehe-Mann N. N. Inhabts eines unterm Dato Zittau den N. Octobr. aufgerichteten Instruments Zwölffhundert Rthl. zu einer vollständigen Morgen-Gabe Klägerin aufgesetzt und versprochen/ dergestalt/ da es sich zutragen sollte/ daß er vor Klägerin ohne Leibes-Erben mit Tod abginge/ sie nach Verstreichung des 30sten ermeldte 1200. Rthl. von seiner Verlassenschaft und Vermögen zu fordern und zu heben Macht haben solle. Wann dann derselbe ohne Leibes-Erben verstorben/ und Beklagter/ als Hæres ab intestato die versprochene 1200. Rthl. abzutragen sich verweigert; Als fodert Klägerin Recognition des libellirten Instruments, und bittet nach dem Erfolg zu erkennen / daß Beklagter die zur Morgen-Gabe versprochene 1200. Rthl. nebst denen aufgelauffenen Zinsen und Unkosten Klägerin zu bezahlen schuldig. Nobilissimum &c.

TH. XI.

TH. XI.

Monitum *supra* *ibef.* 6. aliam rationem esse circa Viduam quæ cum liberis, aliam, quæ sine liberis capeffere vult. De posteriori hætenus; Necessitas igitur methodi postulat, ut nunc ultimo & quidem paucissimis, cum hæc materia directò huc quadrare non videatur, dispiciamus de priori. Et occurrebat talis Casus: Titius & Sempronia Coniuges nanciscuntur ex Matrimonio quosdam liberos, hi verò rursus decedunt & post eos Titius. Quid lucretur Sempronia? Resp. si strictè velimus loqui, omninò contenta esse debet promissâ Morgengabâ; attamen hoc dubium sublatum est in art. Und stirbt der Mann/der sich mit seinem Weibe also vererbet hat/ & in seqq. desgleichen muß auch mit der Frauen *ic.* ubi expressè sancitum est, ut si modo Liberi quamvis præmortui adfuerint, Uxor in plenam hæreditatem succedat, ita ut ne minimum teneatur hæredibus Mariti extradere. Eadem etiam Successio est Mariti ac Uxoris, quod constat ex verbo, Sind die Kinder vor der Frauen todt/ so bleibt das Drittheil bey des Mannes Zwenytheil. Extendendum etiam illud est ad Infantem, qui in obstetricum manibus jam mortuus est, si modo sonum ejus audire licuit, cum eò momento jam das Vererben factum, adeoque confusio & communio omnium bonorum secuta.

TH. XII.

Tandem & ultimo duplex obvenit quæstio, 1. est, si Maritus moritur, relictis tribus vel pluribus liberis, quæritur, quid ex bonis obveniat mulieri? Extra Electoratum Jur. Comm. succedit secundum *Auth. præterea C. unde V. § II.* ita ut existentibus tribus vel paucioribus quartam, pluribus verò civilem portionem accipiat SCHULZ. *de Her. q. ab intest. Rubr. de Success. viduæ Ign. lit. a.* Jure Sax. Elect. extantibus literis accipit quartam omnium, suis tamen illatis, bonorum; si nulli adsunt tertiam. Quo tamen loco licentia datur, an collatis bonis debitam portionem, an bona illata velit expetere. SCHULTZ. *d. l.* STRUV. *ex 38. tb. 41. vers. Viduæ.* Nostrâ autem lege statutariâ sic dispositum est, ut Mulier omnia, bona mobilia & immobilia conferat in massam hæreditatis, & postea statutariam portionem, quæ est tertia pars, sive unus sive plures adsint liberi, obtineat. Sed Quid 2. si Maritus fuerit pauper, ut nihil ferè habuerit in facultatibus, sed omnia bona sint Uxoris, an Ea necessariò obstricta sit, ut conferat hæc, neq; licentia detur,

detur, portionem vel bona illata cum Morgengabâ eligendi? Si secundum jus commune respondere velimus, omnino libera eligendi facultas surripi ipsi non posset, secundum superiora. Et memini audisse in quibusdam Lusatiæ superioris Civitatibus, strictam hanc electionis esse observantiam, quæ nobiscum idem ferè jus in Successione tenent; Imò splendidum apud Zittanos Caput, certum me facere voluit, quod hæc consuetudo jamdum etiam Zittaviæ initium cœperit, atque clarò Exemplò in praxi ventilato confirmare. Equidem his vix obstantibus, non est cur à communi hætenus observantiâ & statuto secedere debeamus, cum unus vel duo casus non faciant consuetudinem, sed diuturni mores consensu utentium comprobati instar legis sunt §. 9. J. de J. N. G. & C. Imò nos non sequimur id, quod rarò, sed quod ut plurimum fit l. 3. seqq. ff. de LL. Quamobrem concludimus, Uxorem omnino & necessariò omnia bona conferre debere, nec liberum esse electionem facere, licet Maritus fuerit pauperrimus. Sic enim se habent Verba: *Gewinnen Ehe: Lente Kinder mit einander und Erben / so erlanget die Frau in ihrer beyder Güter den Dritten Theil / und der Mann Zwey Theil.* Nunc aliquoties supra dictum est, ut Verba Statuti strictè sint exponenda, nec ullam patiantur limitationem. Cum igitur hic silentium est, de optione, etiam ut nos fileamus, convenit. Et hæc observantia hætenus in praxi semper obtinuit, ita ut sæpè factum sit, quod Uxor 3000. Marito inferens post mortem vix 1000. rursus receperit, quod pluribus exemplis, vel etiam materno, si opus sit, possem stabilire. Extenditur etiam eò, ut privigni cum liberis legitimis suam petant ex his bonis paternam portionem. Quod equidem Statutum nullam adeò videtur fovere iniquitatem, cum hoc beneficium Maritos æquè ac Uxores tangere possit; & sæpè accidit, ut Mariti sint vel fiant locupletiores, & sic etiam Uxores habent, quod suis facultatibus adjicere queant.

TH. XIII.

Desiderabis forsàn plura, L. B. cum hæc materia tam fertilis sit, ut vel plurimæ paginae hæc ipsâ impleri possent; sed cum constituerim non tractatum, quòd meis studiis facile esset superior, sed disputationem paucis foliis pro consuetudine conscribere, impræsentiarum quòd excusatum iri confido, si pedem huc fixero. Si igitur quædam, præsertim in resolutione casuum minus rectè tetigerim, tuum erit pro candore ac humanitate meam ingenii infirmitatem ad culpam non trahere, sed dijudicare, in quantum Veritas aut Error appareat. Errare humanum in arduis voluisse sat est. Fateor sanè me hoc opus conscripturum, in id sedulò incubuisse, ut omnia Morgengabæ hujus requisita accuratè indagarer. Practicorum tamen mysteria vix perquirere licuit, ut adeò ego omni praxi adhuc destitutus me aliquibus locis lapsum esse non dubitaverim. Cæterum DEO Summo summas, quas possum, exsolvo gratias, quod suâ benignitate meis laboribus assistere, me in evolvendis Libris adjuvare, measque Vires per Morbum debilitatas refocillare dignatus fuerit; Hunc Clementissimum Patrem ulterius devotè rogitò, ut in defendendâ hæc Disputatione Spiritu suo adesse velit, quò omnia ad Sui Honorem, Patronorum & Promotorum conciliationem, meamque temporalem & æternam Salutem succedant.

FINIS.

Je 50 89

ULB Halle

3

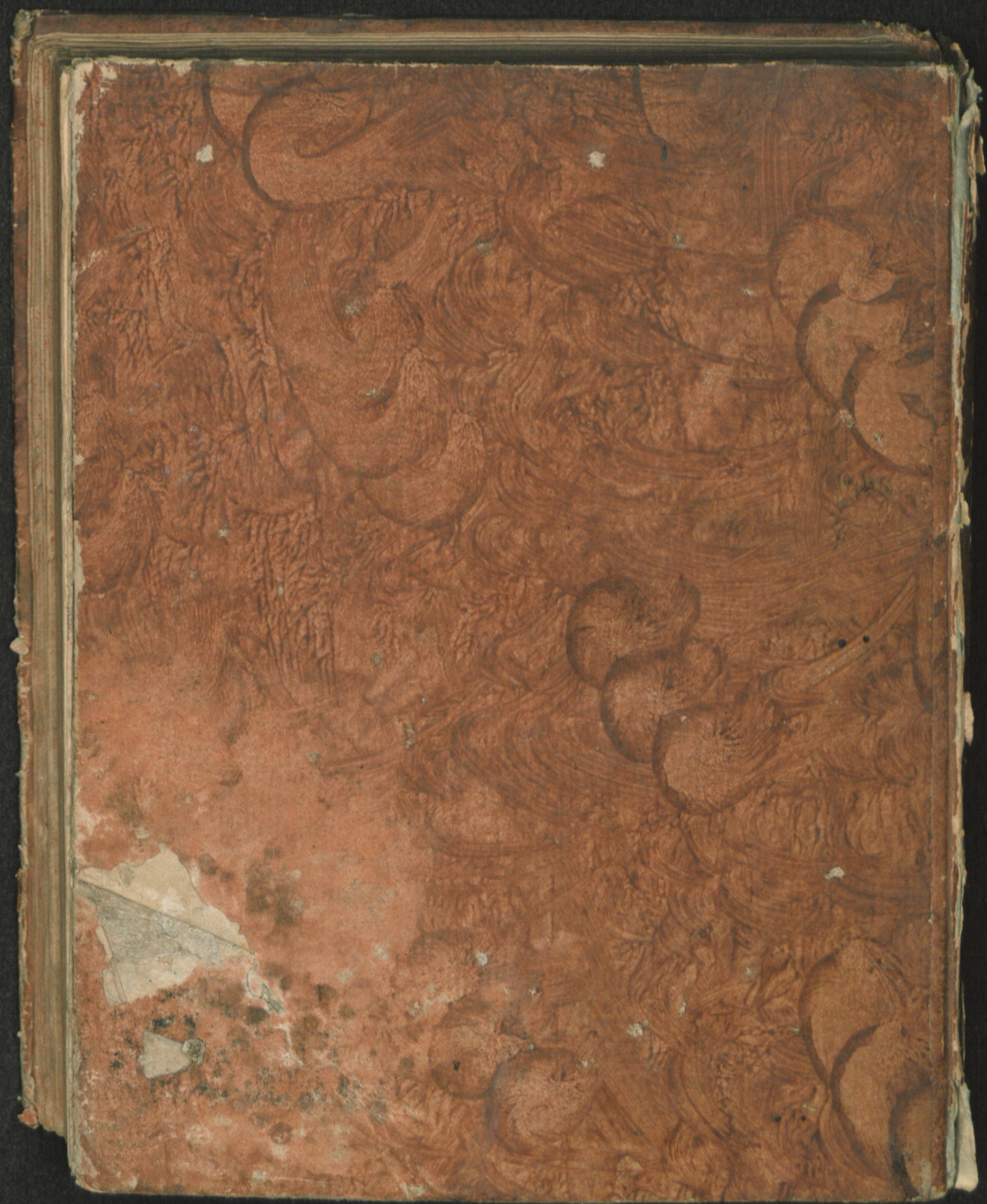
004 841 425

Sb.

107

712

2. D. B.
DISPUTATIONEM
De
MORGEN
ZITTAU
Occasione
&
MAGNIFICO ICTORUM
SUB PRÆSES
DN. ANDREÆ
& Institut. Imp
Patroni & Doctoris
In Celeberrima ha
Ad diem OCTOBRIS A
ab hor. VIII. a
Solemniter ventiland
AUTOR
JOH. HENRICUS
Zittav. Pa
LIPSIAE, Literis Ba

12.
3